цього необхідні знання, опановувати навичками; підвищувати рівень професійної майстерності.

У навчальному процесі на кафедрі післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів широко використовуються різного виду комп'ютерні програми: контролюючі, навчальні, пізнавальні. Для лікарів стоматологів-ортопедів, які навчаються на передатестаційному циклі, обов'язковим є базовий комп'ютерний та підсумковий контроль знань відповідно до кваліфікаційної категорії. Співробітники кафедри створили тестові комп'ютерні завдання для тематичного циклу вдосконалення. Лікарі-інтерни працюють із навчальними та контролюючими програмами.

Та рівень обізнаності лікарів із роботою комп'ютерних систем і самих персональних комп'ютерів не завжди достатній, не всі лікарі-курсанти мають досвід роботи, тому доводиться спочатку проводити ознайомлювальні заняття, що потребує затрат часу.

Важливим у навчальному процесі на кафедрі є залучення лікарів-інтернів і лікарів-курсантів до занять в Інтернет-центрі академії. Використання Інтернету дає можливість отримати нову інформацію про останні наукові розробки, про новітні технології в галузі стоматології, про сучасні стоматологічні матеріали та обладнання.

Та важливою проблемою при цьому є правильна обробка отриманої інформації, узагальнення та вибір головного з усього одержаного.

Тому впровадженню нових форм і засобів обробки інформації, особливо електронної, мають передувати раціоналізація самих інформаційних процесів у суспільстві, тобто підготовка сфер діяльності до інформатизації; розробка доступних навчальних програм роботи з комп'ютерними технологіями.

АЛГОРИТМИ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК – КРОК ДО ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

А.К.Ніколішин, Д.Є.Кіндій, Т.О.Петрушанко, Н.М.Іленко, І.Ю.Литовченко, А.В.Марченко

Згідно з освітньо-кваліфікаційною характеристикою спеціаліста, випускники медичного закладу III-IV рівнів акредитації мають опанувати основами діагностики стоматологічних хвороб та невідкладних станів, планувати заходи щодо профілактики стоматологічних хвороб та виконувати цілу низку лікарських практичних маніпуляцій. Це вимагає уніфікації викладання терапевтичної стоматології відповідно до нових галузевих стандартів вищої освіти, що наблизить підготовку випускників за фахом стоматологія до міжнародного європейського рівня, як зазначено в Болонській конвенції.

Значним досягненням науки XX століття є теорія алгоритмів, без якої не можуть обійтися теорії ЕОМ, програмування, математична логіка і кібернетика. У наш час поняття «алгоритм» вийшло за межі математики і широко використовується в найрізноманітніших сферах: економіці, медицині, педагогіці. Але при цьому словом «алгоритм» ми позначаємо не

наукове математичне поняття, а швидше – точну вказівку щодо поетапного виконання в певному порядку деякої системи дій чи операцій, що приводить до розв'язання задач певного типу.

Відомі декілька способів задання алгоритмів: мовний, формульний, структурний (у вигляді графу), оперативний. За структурного запису кожний етап розв'язання задач зображується у вигляді прямокутників, в яких записано зміст операції. Стрілки між ними показують послідовність етапів. Оперативний запис виконується за допомогою спеціальних знаків-операторів.

Великі можливості алгоритмів дозволяють широко використовувати їх у навчальному процесі. Зміст навчання не може повторити повністю зміст певної науки чи окремого предмета. Він є моделлю останнього, побудованого відповідно до вимог навчального процесу. Моделлю називаємо спеціально створену систему, яка відображає зміст предмета в більш простій чи унаочненій формі. Відповідно до професійних завдань у навчанні лікаря можуть використовуватися алгоритми обстеження хворого, діагностичні алгоритми, лікувальні алгоритми, алгоритми диспансеризації, алгоритми опанування практичними навичками тощо.

Готуючись до практично-орієнтованого державного іспиту, співробітники кафедри створили алгоритми практичних навичок із терапевтичної стоматології, якими повинен опанувати кожен випускник. Основою для створення бази алгоритмів стали Галузеві стандарти вищої освіти 1101 " Медицина " за спеціальністю 7.110106 "Стоматологія ", перелік практичних навичок, що містить програма з терапевтичної стоматології. Алгоритми підготовлені за всіма розділами, а саме: надання допомоги в невідкладних станах, діагностика некаріозних уражень та карієсу твердих тканин зубів, хвороби пародонта та слизової оболонки порожнини рота; виконання лікарських маніпуляцій при некаріозних ураженнях зубів, при карієсі та ускладненнях каріозного процесу, хворобах тканин пародонта і хворобах слизової оболонки порожнини рота. Створені алгоритми задані мовним способом. Останні складаються із двох частин: підготовчої, де вказується матеріальне забезпечення певної практичної навички, та основної, де відтворена послідовність виконання дій практичної навички.

Алгоритми поєднують як перевірку теоретичної підготовки до виконання практичних навичок, так і безпосередньо виконання лікарської маніпуляції.

Уніфікація підходів до виконання практичних навичок надання терапевтичної стоматологічної допомоги дає можливість посилити вимоги до якості професійної майстерності майбутніх спеціалістів-стоматологів.

У той же час створені на кафедрі алгоритми дозволяють лікареві індивідуалізувати за необхідності обсяг та характер послідовних маніпуляцій у зв'язку з особливостями клінічних проявів хвороби, можливостями матеріальної бази та рівнем досягнень сучасної стоматології. Відпрацьовані досвідом кваліфікованих терапевтів-стоматологів, перевірені часом практичної діяльності досвідчених спеціалістів, алгоритми практичних навичок активно впроваджуються та використовуються в навчальному процесі

кафедри терапевтичної стоматології. Викладачі здійснюють систематичний контроль за правильністю виконання маніпуляцій студентами 4 та 5 курсів стоматологічного факультету, вказують на їхні помилки, навчають способам оптимального знаходження рішень, попереджають про можливі ускладнення та орієнтують на способи запобігання.Упровадження алгоритмів практичних навичок у навчальний процес дозволяє підготувати студентів до стандартизованих тестів та практично-орієнтованого державного іспиту, що є нормативною формою державної атестації випускників вищих навчальних закладів.

КОМП'ЮТЕРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЙТИНГО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ ІЗ ЗАГАЛЬНОЇ ПАТОЛОГІЧНОЇ АНАТОМІЇ

Т.В.Новосельцева, Н.В.Ройко, Ю.А.Гасюк, І.І.Сидоренко

Рейтинго-модульна система вивчення загальної патологічної анатомії в УМСА впроваджується протягом 15 років. Так, спочатку комп'ютерні програми із загальної патологічної анатомії складали на двох дисплеях ЕОМ – "Мінськ 32", на другому етапі були скоректовані комп'ютерні програми до ЕОМ "Поиск". Вони мали великий недолік, тому що не було головного комп'ютера, це призводило до частих збоїв у роботі, окрім того, під час збоїв працювали тільки 3-4 комп'ютери. Нарешті, на сучасному етапі завдяки ініціативі навчальної частини, кафедрі патологічної анатомії були передані більш сучасні комп'ютери типу "Intra".

Силами співробітників кафедри, а також студентів проведений ремонт цих комп'ютерів, і на цей час є 6 працюючих комп'ютерів, один з яких головний, що дозволяє ліквідувати недоліки в процесі комп'ютерного контролю студентів. Поетапна зміна комп'ютерних технологій спонукала до зміни і рейтингової системи контролю із загальної патологічної анатомії. Осінній семестр був розділений на три модулі. І модуль охоплював місцеві розлади кровообігу, дистрофії, некроз. Ураховуючи те, що цей модуль є початковим, запитання з макро-мікропрепаратів та тестових задач були складені таким чином, що студент вибирав одну правильну відповідь із п'яти близьких, але неповних. Крім 22 запитань до препаратів додані 28 ситуаційних задач, що відповідають "Кроку –1" за різні роки. Таким чином, за І модулем студент відповідав на 50 запитань, і залежно від кількості правильних відповідей навіть без комп'ютера було легко оцінити знання студентів за п'ятибальною шкалою. У модулі ІІ „Запалення та регенерація" містяться складніші запитання, щодо діагностики макромікропрепаратів, а також електронограм. Таким чином, діагностика патологоанатомічних процесів відбувалась на різних структурно-функціональних рівнях: органному, тканинному, клітинному і субклітинному. У створених ситуаційних задачах за цим модулем використовувався спосіб підстановки, тобто була потрібна диференційна діагностика процесу з 15 відповідей.

Нарешті, ІІІ модуль – розділ "Пухлини". Враховуючи важливість цього розділу для лікаря-клініциста, виникла потреба створення більш складно-